

u pisanom mediju gdje joj se pristupa sa stajališta današnjih književnih senzibiliteta, odnosno individualnog interpretativnog postupka samog sastavljača ove **Antologije**.

Tanja Perić-Polonijo

Marija Kleut, Lirske narodne pesme u Letopisu Matice srpske, Matica srpska, Novi Sad 1983, 85 str.

Usmene lirske pjesme objavljivane su u **Letopisu Matice srpske** od 1832. do 1929. godine. Objavljeno je stotinjak pjesama, u razdoblju od oko sto godina, koliko je iznosio vijek tog starog književnog časopisa.

Uz lirske pjesme pojavljivale su se u časopisu i epske pjesme, pripovijetke i drugi oblici usmenoknjiževnog stvaralaštva, te razni radovi o usmenoj književnosti. Uzimajući u obzir taj kontekst u kojem su se našle usmene lirske pjesme, Marija Kleut je sačinila zbirku, osmislivši je u cjelini, koristeći se principom klasifikacije Vladana Nedića. Na ovaj način stvorena zbirka odista je vrijedna cjelina koja upozorava prije svega na vrijedne pjesme, nepoznate, zanemarene ili poznate po svojim varijantama; na okolnosti nastajanja pojedinih zapisa; na podatke o ličnosti zapisivača, na način objavljivanja i podatke o povijesti **Letopisa**, odnosno, upućuje i na uredničku politiku časopisa.

Zanimljivo je uspoređivanje koje donosi M. Kleut: uspoređuje ovu novonastalu zbirku sa zbirkom V. Karadžića. Bez pretenzija da dokazuje vrijednost (koja uostalom nije sporna) ove zbirke, i bez namjere da umanji značenje i vrijednost Vukove, u poredbi jedne s drugom M. Kleut će zaključiti da se ipak nameće zaključak kako su nastajale istodobno, te da je Vukov rad tada bio »osnovno merilo svega što je učinjeno u ovoj vrsti posla«. **Letopis** je objavljivao usmenoknjiževnu građu, pa tako i lirske pjesme u »Vukovoj senci«, odnosno, na onaj način kako je Vuk već radio i skupljao građu.

Letopis je izlazio čitavo stoljeće. Gotovo za sve vrijeme izlaženja objavljivao je i usmenu poeziju, dakako, ne uvijek istim intenzitetom. No unatoč svim promjenama u načinu njegova uređivanja, koje su utjecale i na odnos prema usmenoj književnosti kao jednom obliku tradicije, objavljivao je usmenoknjiževnu građu.

Marija Kleut upozorava kako su usmene lirske pjesme, objavljivane u časopisu, raznovrsne: gotovo da nema vrste koja nije bar jednom pjesmom zastupljena; pjesme izražavaju i »tragična, i svečana, i vesela raspoloženja, pripadaju i dalekoj prošlosti kao i vremenu zapisivanja«.

Priredivačica ove knjige obradila je svaku pjesmu, tragala je za pojedinom varijantom, uskladila ih je sa suvremenim pravopisom i učinila pristupačnijim neke vrijedne a zaboravljene pjesme. Izvukavši pjesme stvorila je vrijednu zbirku usmene poezije s jedne strane, a s druge — upozorila je na odnos **Letopisa Matice srpske** prema usmenom pjesništvu i usmenoknjiževnom stvaralaštvu u cjelini. Takav je način zaista opravdan, pa bismo samo mogli poželjeti da ovaj posao Marije Kleut bude poticaj za slična priređivanja usmenoknjiževne građe što se krije u mnogim našim časopisima koji su je objavljivali.

Tanja Perić-Polonijo

Vesil'ni pisni u dvoh knyгах. 1. Polissja, Naddnprjanščyna, Slobožanščyna, Stepova Ukraïna; 2. Volyn', Podillja, Bukovyna, Prykarpattja, Zakarpattja, Uporjadkuvannja, prymitky **M. M. Šubravs'koï**, Notnyj material uporjadkuvav **A. I. Ivanyc'kyj (1), N. A. Bučel' (2)**. Vidpovidal'ni redaktory: **I. P. Berezovs'kyj, O. A. Pravidjuk**, Akademija nauk Ukraïns'koï RSR, Instytut mystectvoznavstva, fol'kloru ta etnografii, »Naukova dumka«, Kyïv 1982, 872 + 680 str.

Knjiga **Vesil'ni pisni (1)** započinje uvodnim raspravama redaktora tekstova i redaktora muzičkog materijala. Oba autora, svaki sa svoga gledišta, pokušavaju objasniti značenje

svadbenih pjesama (dakle i tekstu-
alno i muzikološki) i njihovu »ob-
rednu« funkciju.

Knjiga **Vesil'ni pisni (I)** sadrži zbir
svadbenih pjesama koje se pjevaju
u krajevima navedenim ovdje u na-
slovu. Pjesme su podijeljene u tri-
deset i tri grupe, a svaka grupa za
sebe predstavlja određeni dio obred-
nog slavlja počev od svatanja i pro-
šnje, zaruka, pletenja vijenca, poziva
na svadbeno slavlje, ceremoni-
jala na samoj svadbi, slavlja svadbe
pa do zahvalnica gospodarima kuće.
Sve ove pjesme se pjevaju i u knjizi
se osim tekstova pjesama nalaze i
notni materijali, tj. muzički zapisi
po kojima se pjesme izvode. Obilje
pjesama kompletiranih muzičkom
pratnjom predstavlja bez sumnje vrlo
vrijednu i dragocjenu zbirku
svadbenih pjesama. Knjiga (I) zavr-
šava popisom izvora odakle su pje-
sme ove zbirke uzete i pregledom
varijanata.

Kao i prvi tom, knjiga broj II
predstavlja vrlo bogatu zbirku svad-
benih pjesama s notnim materijalom.
Pjesme su podijeljene u četrde-
set i pet grupa, koje kao i u knjizi I,
predstavljaju pojedine stupnjeve u
svadbenom slavlju. Knjiga II zavr-
šava također popisom izvora iz kojih
su pjesme preuzete i pregledom
varijanata.

Vesil'ni pisni I i II su izvanredno
dragocjen primjer zbirke svadbenih
pjesama. Bez obzira na određene
manjkavosti (npr., uza same pjesme
nema zapisa iz kojeg su kraja), obje
knjige su solidno sastavljene i pru-
žaju jasnu sliku vrlo bogatog svad-
benog pjesničkog repertoara i zna-
čenja svadbenih običaja u Ukrajini.

Dubravka Poljak

**Svetozar Koljević, Ka poetici narodnog
pesništva.** Strana kritika o našoj narod-
noj poeziji, Prosveta, Beograd 1982. 583
str.

Tri su hrestomatije u novije vre-
me pokazale da je izučavanje usme-
ne književnosti Srba, Hrvata, Crno-
goraca i Muslimana nepoželjno —

ako ne i nemoguće — zasnivati sa-
mo na dostignućima domaće nauke.
To je najpre V. Nedića **Narodna
književnost** (Srpska književnost u
književnoj kritici II, Beograd, 1966),
u kojoj su publikovani radovi strana-
naca (J. Grim, J. V. Gefe, G. Geze-
man, N. Kravcov, A. Mickjevič, A.
Smaus, A. B. Lord, M. Braun) tamo
gde je trebalo pokriti »bela polja«
u izučavanju, ili u kvalitetu izuča-
vanja, usmenoknjiževnih vrsta. Knji-
ga Maje Bošković-Stulli **Usmena
književnost** (Izbor studija i ogleda,
Zagreb 1971), sastavljena s name-
rom da pruži osnovne informacije o
načelnim problemima usmene knji-
ževnosti te o glavnim vrstama, s
mnogo manje obzira prema istorij-
skim zaslugama, donela je relativno
veliki broj radova stranaca, sve prvi
put prevedenih (R. Jakobson i P.
Bogatirov, A. Šmaus, K. II. Polok,
I. N. Goleniščev-Kutuzov). U trećoj
knjizi ove vrste, u **Narodnoj književ-
nosti Srba, Hrvata, Muslimana i Cr-
nogoraca** (Izbor kritika, Sarajevo
1974) Đ. Buturović i P. Palavestre
stranci su zastupljeni manje (A.
Smaus, A. B. Lord).

Svim ovim hrestomatijama, daka-
ko međusobno veoma različitim, za-
jedničko je to što su opredeljenjem
svrhe više okrenute temi no autoru,
i što su sve potvrdile saznanje da,
prema rečima M. Bošković-Stulli,
»do danas nije napisano djelo koje
bi na više-manje prihvatljiv način
prikazalo osnovne oblike naše usme-
ne književnosti, njezin razvoj kroz
stoljeća (u mjeri u kojoj se mogao
pratiti), povijest njezina bilježenja
i proučavanja, veze s pisanom um-
jetničkom književnošću« da nije-
dan izbor radova taj nedostatak ne
može primereno nadomestiti.

Ovaj je nešto opširniji uvod bio
potreban da bi se ukazalo na to da
je u postojećim naučnoistraživačkim
prilikama upoznavanje s radovima
stranaca još neophodnije no što bi
uobičajeno bilo očekivati, na osnovu
opšteg znanja da nema pravih nau-
čnih istraživanja zatvorenih u gra-
nice svoje nacije ili jezika. Stoga
najnovija knjiga istaknutog angliste
dr Svetozara Koljevića, koji se sve